

Plan för den psykologisk-/psykiatriska katastrofberedskapen (psykosocialt omhändertagande) vid Gävle Sjukhus

Innehåll

1	Syfte och omfattning	1
2	Allmänt	1
3	Ansvar	2
4	Beskrivning	3
5	Referenser.....	8
6	Externt styrande dokument.....	8
7	Stöddokument.....	8
8	Redovisande dokument	8

1 Syfte och omfattning

Plan för det psykosociala omhändertagandet vid allvarlig händelse inom Gävle Sjukhus

2 Allmänt

Inom landstinget ska det finnas en beredskap för att kunna ge krisstöd dvs. ett psykosocialt omhändertagande. Det skall finnas minst en PKL-grupp (Ledningsgrupp inom landstinget med uppgift att leda och samordna hälso- och sjukvårdens psykologiska, sociala och psykiatriska stödinsatser till drabbade, närstående och personal vid allvarlig händelse). En allvarlig händelse definieras enl. Socialstyrelsen som "Händelse som är så omfattande eller allvarlig att resurserna måste organiseras, ledas och användas på ett särskilt sätt".

Samhällets stödinsatser kan och ska enbart komplettera det individuella nätverket, inte ersätta det. Stödinsatser från samhället kan också vid behov bistå delar av nätverket så att detta kan fylla sin viktiga funktion. Grundläggande principer för krisstöd är;

- Krisstödet ska vara föregripande och inte innebära en väntan på att problem uppstår eller krav ska uppkomma
- Krisstödet ska vara lättillgängligt
- Krisstödet är en del i sjukvårdsinsatsen och måste redan tidigt organiseras och samordnas.
- Det är viktigt att krisstödet är länkat till samhällets övriga insatser
- Efter bedömning och akutinsatser är det lämpligt att den drabbade vid behov erbjuds ett mer långsiktigt och kontinuerligt krisstöd.
- Krisstödet ska som regel riktas till varje drabbad eller varje drabbad familj. Gemensamma minnesstunder och årsdagar blir viktiga för många, men måste planeras så att de inte hindrar normal återhämtning.
- En kontinuerlig utvärdering av insatserna efter en allvarlig händelse är nödvändig för att kunna lära av dessa erfarenheter.

Det psykosociala omhändertagandet utgörs av en katastrofledningsgrupp (PKL) och en Krisgrupp. Båda inkallas vid katastroflarm och agerar utifrån åtgärdskort. Åtgärds korten förvaras på Journottagningen, psykiatriska kliniken, och utdelas då grupperna samlas efter larm. Larm utgår från ledningscentralen Gävle Sjukhus och grupperna kallas med hjälp av kallelselistor som förvaras i anslutning till åtgärds korten.

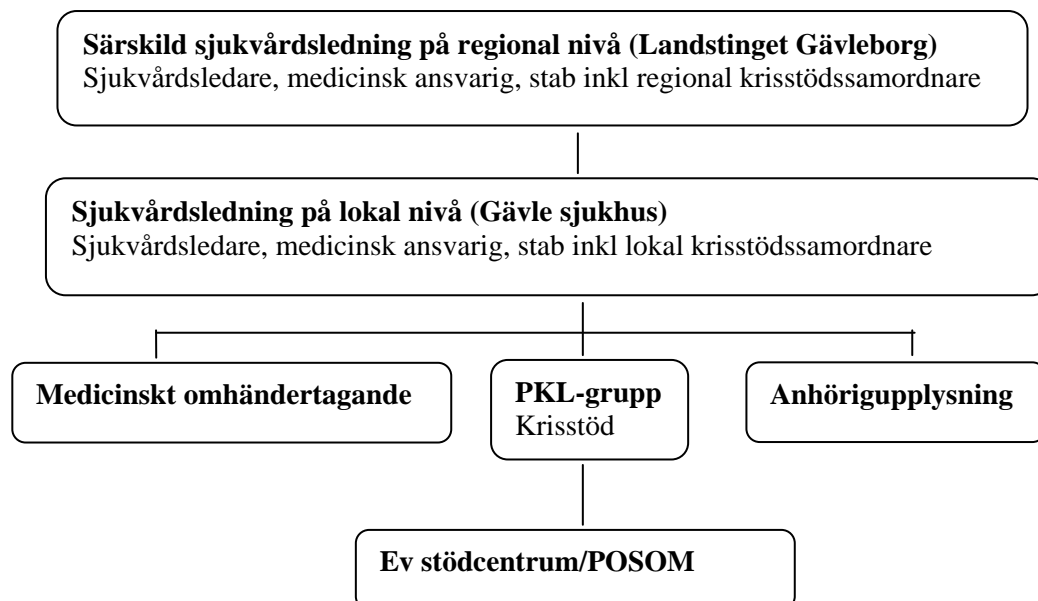
Det psykosociala omhändertagandet, krisstödet leds av en chef som hämtas ur PKL. Denne är i sin tur underställd sjukhusets ledningscentral som etableras vid katastrof.

3 Ansvar och roller

Gävle Sjukhus katastroforganisation

Landstingets Centrala Katastrofkommitté, CCK, ansvarar för planeringen av katastrofberedskap i landstinget, bl.a. genom s.k. länsplaner. En länsplan finns även för den psykiatriska beredskapen. Gävle Sjukhus lokala katastrofkommitté svarar för planeringen lokalt på sjukhuset. PKL är representerat i såväl den centrala som lokala katastrofkommittén.

Vid allvarlig händelse organiseras verksamheterna enligt nationella principer och kan illustreras enligt figuren nedan

Chefen för PKL, den psykologisk- psykiatriska katastrofberedskapen ingår i ledningsgruppen både på regional och lokal nivå.

Centrum för sjukhusets katastrofverksamhet är akutmottagningen. Dit förs i första hand katastrofdrabbade och där är också ledningscentralen lokaliserad.

Larm

Tre larmlägen är aktuella:

* **Stabsläge:** utlöses när en händelses karaktär ställer särskilda krav på ledning, bevakning eller samordning utan att sjukhusets övriga rutiner påverkas. Stabsläge är troligtvis ett utdraget förlopp

* **Förstärkningsläge:** utlöses när tillgänglig sjukvårdskapacitet **förväntas bli otillräcklig**. Resursförstärkning sker huvudsakligen inom ramen för sjukhusets ordinarie resurser genom att avgående personal på direkt berörda avdelningar/enheter får stanna kvar i tjänst. Hela katastrofledningsgruppen larmas.

* **Katastrofläge:** Utlöses när tillgänglig sjukvårdskapacitet **uppenbarligen kommer att bli otillräcklig** eller vid omfattande händelser med krav på resurser långt utöver tillgänglig sjukvårdskapacitet. Katastrofläge innebär att alla funktioner inom sjukhuset som behövs för ett adekvat omhändertagande mobiliseras, dvs. i princip all ledig personal rings in för tjänstgöring. Katastrofledningsgruppen kan besluta att funktioner som ej larmas enligt plan, ska engageras

4 Beskrivning

PKL och krisgrupp

På de följande sidorna redogörs kortfattat för de psykologisk- psykiatriska gruppernas sammansättning och arbetsuppgifter. Utöver allmänna beskrivningar regleras insatserna via sk åtgärdskort.

Denna plan utdelas till alla som ingår i PKL och i krisgruppen. Det förutsätts att alla studerar den noggrant. Om katastrofen kommer finns det inte tid att lära sig den.

Planen revideras regelbundet av PKL. Information om förändringar tillställs alla som ingår i beredskapen.

Krisgrupp

Gruppen ingår i Gävle Sjukhus beredskapsorganisation för katastrofer och inkallas av Journottagningen (efter samråd med PKL-chef) sedan larm erhållits från ledningscentralen. Krisgruppen etableras i sjukhuskuratorernas lokaler vid Ingång 15.

Gruppen skall kunna fylla följande funktioner:

1. Akut psykosocialt omhändertagande av direkt och indirekt katastrofdrabbade.
2. Överföring till psykiatriska kliniken av personer i behov av psykiatriskt omhändertagande.
3. Uppföljning och fortsatt stöd till drabbade i behov därav.
4. Omhändertagande av familjer, grupper och barn samt personer i behov av religiöst stöd.
5. Stöd till och psykologisk genomgång, s.k avlastningssamtal efter särskild händelse, (debriefing) med i första hand egen personal, i andra hand annan insatspersonal efter särskild överenskommelse.
6. Samarbete med övrig katastroforganisation inom och utom Gävle Sjukhus.

7. Registrering av och anteckningar om genom gruppen omhändertagna personer.

Gruppen består av:

- Kuratorer från specialistvården.
- Kuratorer/psykologer/psykiatrisjuksköterskor från primärvårdens psykosociala team.
- Personal från BUP och Vuxenpsykiatri - läkare, psykologer, kuratorer, sjuksköterskor och skötare.
- Kuratorer från Rehabiliteringsmedicin i Sandviken
- Sjukhuskyrkans personal.
- Administrativ personal, assistenter och sekreterare.

Samtliga personer återfinns på de kallelselistor som finns på Journottagningen vid Psykiatriska kliniken.

PKL

Därutöver finns en ledningsgrupp (PKL), som inte deltar i det praktiska arbetet utan har en övergripande och ledande funktion. Personer från PKL har ledningsansvaret och är placerad i ledningscentralen både på regional och lokal nivå
Krisgruppen kan även komma att kallas vid katastrofer på andra orter i länet som förstärkning eller därför att katastrofen berör flera sjukvårdsdistrikt efter beslut från regional ledningsgrupp.

Lokaler

Efter larm samlas PKL och krisgruppen vid Kuratorsavdelningen vid Ing 15. Efter information och genomgång av uppgifterna fördelas personalen på olika lokaler enligt åtgärdskorterna och chefens bestämmande.

Ingång 15

Huvuddelen av Krisgruppen placeras här. Gruppen disponerar kuratorsavdelningens expeditioner och personalrum. Telefoner, fax, radio och viss annan enkel utrustning finns här. En person ur PKL (operativ chef) är på delegation av chefen PKL ansvarig för verksamheten vid Ing 15 och övriga lokaler utanför ledningscentralen. Om ansvarig ur PKL inte finns på plats utser chefen annan operativ chef.

Ing 19 (förlossningsentrén) och Ing 20 (akutmottagningen)

Personal från Ing 15 (2-3 personer) avdelas till dessa entréer för att slussa informations- eller hjälpsökande till Ing 15 eller andra lokaler alltefter behov (t ex pressen till ingång 22).

Akutmottagningen

Här stationeras en psykiater med uppgift att bedöma vilka som bör och kan slussas till Ing 15 eller till psykiatriska jourmottagningen. Vid behov av personalförstärkning kan personal rekvideras från Ing 15 genom den ansvarige där.

Psykiatriska kliniken, Vuxenpsykiatri Gästrikland

Kliniken förbereds för omhändertagande av katastrofdrabbade i behov av psykiatrisk vård. För övrigt fortgår den ordinarie verksamheten. I anslutning till Jourmottagningen placeras administrativ personal med uppgift att vid behov inkalla ytterligare personal.

Personalförstärkning

Personalen i PKL och Krisgruppen deltar i katastrofberedskapen på frivillig bas men har accepterat att om det är möjligt inställa sig vid kallelse. I en extrem situation med mycket stort personalbehov kan övrig ordinarie personal vid BUP och Vuxenpsykiatri och psykologer/kuratorer från Rehabmedicin i Sandviken komma att inkallas som förstärkning.

Registrering

Oavsett placering skall Krisgruppen, där så är möjligt, kortfattat registrera de personer man kommer i kontakt med. Särskilda registreringsblanketter finns i materialskåpet, Ing 15 och kan rekvideras från den operative chefen där. Uppgifterna och blanketterna skall betraktas som journalmaterial och hanteras därefter.

Revidering av planen

PKL har ansvaret för att planen med dess åtgärdskort och kallelselistor hålls aktuell.

För att underlätta detta arbete gäller att alla omedelbart skall anmäla till PKL förändringar i arbetsförhållanden, telefonnummer och annat som kan påverka möjligheten att nå vederbörande vid katastrof.

Psykologisk-psykiatriska katastrofgruppens ledning

Mellan katastrofer

Den psykologisk-psykiatriska katastrofledningsgruppen, PKL, har mellan katastrofer ansvaret för att planer utarbetas och hålls aktuella samt för att Krisgruppen informeras och utbildas.

Vid katastrof

Det övergripande ledningsansvaret har en person ur PKL i turordning bland de första namnen på åtgärdskortet. I sista hand är bakjourhavande psykiater, Vuxenpsykiatri Gästrikland, chef. Chefen PKL befinner sig normalt i ledningscentralen vid Gävle Sjukhus men utser en operativ chef som ansvarar för den praktiska verksamheten.

Vid förfall för någon bestämmer chefen om fördelning av ledningsuppgifterna.

Ledningsgruppens uppgifter

I första hand chefen och, genom delegation, övriga ansvariga, tillser

- att krisgruppen hålls informerad om psykosocialt inriktningsbeslut
- att krisgruppen hålls informerad om katastrofens utveckling och konsekvenser
- att personalstyrkan är tillräckligt stor
- att kommunikationerna mellan arbetsplatserna och ledningscentralen fungerar
- att PKL frågorna bevakas i ledningsarbetet
- att kontinuerligt följa upp och bedöma läget
- att personal vid behov omfördelas
- att behövlig utrustning finns på plats samt
- att verksamheten anpassas och utvecklas efter uppkommande behov.
- att i förekommande fall etablera kontakt med andra sjukhus, institutioner etc.
- att regelbundet hålla kontakt med berörda POSOM-grupper
- att hantera uppföljningen av de katastrofdrabbade både på lång och kort sikt

Chefen och de ansvariga har mot ansvaret svarande befogenheter.

Anhörigupplysningen

Vid beredskaps- och katastrofläge etableras en Anhörigupplysning vid sjukhuset. Den är lokaliserad till Hudklinikens lokaler och lyder under sjukhusets katastrofledningsgrupp. Den bemannas av sjuksköterskor och annan personal och skall ge allmänheten information om katastrofdrabbade personer som förts till sjukhuset och, så långt det är möjligt, förmedla kontakt mellan den uppringande och den drabbade eller aktuell vårdpersonal. Man skall också kunna förmedla kontakt med Krisgruppen för personer som bedöms behöva psykologiskt stöd. Observera att verksamheten inte skall informera media och andra om katastrofen. Ansvaret för sådan information ligger på ledningsgruppen och räddningstjänsten.

Insatser utan katastrofläge

Erfarenheten har visat att PKL och Krisgruppen kan komma att inkallas utan att katastrofläge inträtt på sjukhuset eller inom landstinget. Detta innebär att det somatiska skadeläget inte är större än att sjukhuset kan klara det med normala resurser, alternativt att inga somatiska skador föreligger, men där de psykologiska konsekvenserna för de drabbade motiverar insatser från PKL och Krisgruppen. En förutsättning är att antalet drabbade är så stort att akutmottagningens normala resurser för psykologiskt omhändertagande inte räcker till. En "psykologisk katastrofsituation" måste sålunda föreligga.

I en sådan situation etableras inte ledningscentralen. Chefen PKL måste självständigt anpassa åtgärderna efter situationen och göra de avsteg från denna plan som situationen motiverar.

POSOM

Gästriklands samtliga kommuner (Gävle, Sandviken, Ockelbo, Hofors) har etablerat sk POSOM-grupper (Psykologiskt Och Socialt OMhändertagande). Ledningsgrupper och insatsgrupper finns. Grupperna avses träda i aktion vid olyckor och katastrofer inom kommunen, **även i situationer där sjukvården inte engageras.**

POSOM-grupperna agerar på egen hand, utan att PKL engageras, men kan utgöra ett komplement till sjukhusets verksamhet. PKL har nära kontakt med POSOM-gruppernas ledning. POSOMs ledningsgrupper nås via SOS ALARM.

Krisgruppens arbete.

Som framgått är Krisgruppens huvuduppgift att ansvara för adekvat psykologiskt/psykosocialt omhändertagande av katastrofdrabbade. Detta innebär givetvis samtal och omvårdnad i krisbehandlande syfte.

Beroende på katastrofens art, omfattning och lokalisering kan dock uppgifterna komma att innebära åtskilliga praktiska åtgärder.

Åtskillig tid och kraft kan behöva läggas ned på att inhämta och förmedla information. En anhörig kan komma i kontakt med Krisgruppen i ett läge där det är ovisst hur svårt skadad en drabbad är eller om vederbörande är vid liv. Det gäller då att skaffa information om situationen och det kan bli aktuellt att ta reda på var på sjukhuset vederbörande finns och kanske följa den anhörige dit. Det kan också bli aktuellt att följa någon till en avliden anförvant, t ex för identifiering.

Man kan behöva följa någon hem och kanske stanna där en tid eller se till att vederbörande får stöd på annat sätt, t ex genom anhöriga eller primärvården (inkl nattpatrullerna). Man kan behöva hjälpa någon att ta kontakt med anhöriga i andra delar av landet och kanske hjälpa till med transport dit. Förutom enskilda personer kan det bli aktuellt att stödja hela familjer eller grupper. Beroende på var olyckan ägt rum kan krisinsatserna komma att ske utanför sjukhuset, kanske på en annan ort i provisoriska lokaler.

I dessa sammanhang kan och ska kommunernas POSOM-grupper vara behjälpliga då de har en lokal kännedom.

Som framgår av dessa korta exempel kan det uppstå situationer som är omöjliga att förutse. Man kan inte räkna med att arbetet alltid huvudsakligen kommer att utgöras av konventionella krisbearbetande samtal i en lugn och avskild miljö.

Det måste därför finnas en psykologisk beredskap hos den deltagande personalen för ”okonventionella” insatser där traditionella mönster och regler måste brytas.

Oavsett omständigheterna måste dock som ledstjärnor gälla respekten för de drabbade och deras integritet. Sekretessreglerna måste alltid upprätthållas!

Det är också viktigt att veta att arbetet kan bli mycket påfrestande, både fysiskt och psykiskt. Man kan behöva dra sig undan en stund eller gå hem ett tag. Det är katastrofledningens ansvar att tillse att personalen inte slits för hårt men var och en har också ett personligt ansvar för sig själv och sina arbetskamrater.

Inte minst uppgiften att förmedla information om de drabbade är en svår uppgift som kräver stor stabilitet av dem som sköter uppgiften. De behöver stöd och kan behöva bytas ofta.

Krisstöd till insatspersonal skiljer sig från stödet till enskilda personer bl.a. utifrån att gruppssammanhållningen gör det möjligt med socialt stöd i grupp och eventuellt annat stöd till grupper. De flesta arbetsplatser/enheter med ansvar för insatspersonal har utvecklat krisstödet så att det ingår som en normal del i verksamheten. Ledarskapet utgör här en viktig del i detta stöd. Det professionella stödet kan hämtas från företagshälsovården. I vissa fall kan PKL/Krisgruppen engageras för krisstöd till insatspersonal.

Övningar och utbildning skall bidra till att skapa en så god beredskap som möjligt, både när det gäller planer och yttre struktur och när det gäller den deltagande personalens psykologiska förberedelse.

5 Referenser

6 Externt styrande dokument

Länsplanen för medicinsk katastrof, beslutad av landstingsstyrelsen 2006-11-08 Dnr 015 XL 422/06.

7 Stöddokument

Dokumentnamn	Plats
Plan för katastrofberedskap vid Gävle Sjukhus	

8 Redovisande dokument

Ange vilka redovisande dokument som ska upprättas för att verifiera dokumentets krav och/eller innehåll

Dokumentnamn	Plats